

Monumentnummer*: 520862

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 24 december 2001
Kadaster deel/nr: 21795/30

Complexnummer

520861

Complexnaam

Watertorencomplex

*Woonplaats**

Vianen

*Gemeente**

Vijfheerenlanden

*Provincie**

Utrecht

*Straat**

Hofplein

*Nr**

9

*Toev.**

*Postcode**

4132 VK

*Woonplaats**

Vianen

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

VIANEN

*Sectie**

A

*Kad. object**

3008

Appartement

Grondperceel

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

De WATERTOREN behorend bij het watertorencomplex is gebouwd in 1909 naar een ontwerp van ingenieur Roelof Kuipers (Den Haag). Het betreft een 26.30 meter hoge watertoren met een betonskelet. De bouw van de toren is uitgevoerd door de N.V. Koninklijke Betonijzer-Maatschappij, v/h van Waning en Co. en heeft een betonnen vlakbodemreservoir met een inhoud van 100 m³. De in gewapend beton opgetrokken toren behoort tot de eerste betonnen watertorens in Nederland en is van het zelfde type als de iets later gebouwde toren van Rijswijk (1911). De in een Functionalistische bouwstijl opgetrokken toren van Vianen is de oudste watertoren voor de drinkwatervoorziening in Nederland met een open draagconstructie van gewapend beton.

Omschrijving

De in beton opgetrokken toren staat op een vierkante, eveneens betonnen onderbouw met plat dak, die als fitterswerkplaats annex schakelruimte fungeerde. Daaronder bevindt zich een kelder die als machinekamer was ingericht. De open torenschacht is achtzijdig met in het midden een ronde standpijp. Het octogonale onderste deel van het reservoir is voorzien van een omloop, het ronde bovenste deel heeft een kegeldak. De voormalige

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

fitterswerkplaats is opgetrokken vanuit een vierkante plattegrond. Alle gevels worden verticaal geleed door twee van de acht benen van de torenschacht. De voorgevel (zuidzijde) bevat een boven een betonnen trap staande rondboogdeur. Hierboven bevindt zich het in reliëf uitgevoerde gemeentewapen van Vianen in een schild met kroon en de vermelding 'ANNO 1909'. De oostgevel bevat drie rechtgesloten vensters, de westgevel twee. De lagere achtergevel is nagenoeg blind uitgevoerd en bevat alleen een dubbele rechtgesloten deur onder het maaiveld. De ruimte voor de dubbele deur is als het ware een grote koekoek met rechtstandige betonnen wanden en schuine, met stoeptegels beklede taluds. De open constructie van de torenschacht is samengesteld uit acht standbenen, die door dwarsverbindingen (koppelbalken) met elkaar zijn verbonden. De stijfheid van de constructie wordt vergroot door deze vanuit de middelste verbindingskruisen met de ronde standpijp (met ijzeren ladder, en aan- en afvoerbuizen van het reservoir) te verbinden door middel van koppelbalken, die te samen een stervormige koppeling vormen. De draagconstructie vormt het onderstel van het reservoirgedeelte. Deze is opgebouwd uit een cirkelvormige bodemplaats (lekvloer) met een achthoekige ijzeren balustrade rond de omloop. De gemetselde ommanteling van het reservoir heeft een octogonale onderzijde met afgeschuinde hoeken in spaarvelden. In één van de noordelijke gevelsegmenten bevindt zich een rechtgesloten deur. De ronde bovenzijde van de reservoirmantel heeft een eveneens ronde 'lantaarn' op het licht hellende kegeldak. In het INTERIEUR van de fittersruimte is van belang het gietijzeren hek rond het trappgat van de machinekamer (kelder). De machinekamer is voorzien van een betegelde vloer en bevat nog delen van de drie pompen. De ronde standpijp bevat een ijzeren ladder naar het reservoir en een aan- en een afvoerbuis, die met het reservoir zijn verbonden. Het reservoir is voorzien van een isolerende halfsteens spouwmuur met pleisterwerk.

Waardering

De watertoren is van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde, de architectuurhistorische waarde, de stedenbouwkundige/ensemblewaarde, de gaafheid en de zeldzaamheid:

- als een bijzondere uitdrukking van de geschiedenis van de drinkwatervoorziening in Nederland in het algemeen en van de regio in het bijzonder.
- vanwege de karakteristieke, aan de functie gerelateerde vormgeving, vanwege de bouwtechnische kwaliteiten en omdat het de oudste nog bestaande watertoren van dit type in Nederland is.
- vanwege de bijzondere betekenis als herkennings- en oriëntatiepunt en is als zodanig ook van belang voor het silhouet van het dorp.
- vanwege de herkenbaarheid en vanwege de gaafheid.
- vanwege de toegepaste materialen en de gebruikte constructiemethode

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf